

22 maja 2018 r.

Komunikat KNF ws. stanowiska dotyczącego polityki dywidendowej w perspektywie średnioterminowej

Komisja Nadzoru Finansowego w dniu 22 maja 2018 r. przyjęła założenia dotyczące stanowiska w sprawie polityki dywidendowej banków spółdzielczych i zrzeszających, domów maklerskich, towarzystw funduszy inwestycyjnych, powszechnych towarzystw emerytalnych oraz zakładów ubezpieczeń/reasekuracji w perspektywie średnioterminowej. Celem publikacji założeń jest ułatwienie podmiotom rynku finansowego nadzorowanym przez KNF ramowego planowania finansowego związanego z wypłatą dywidendy w średnim terminie.

• Banki spółdzielcze i zrzeszające

Ogólne zasady dotyczące wypłaty dywidendy z zysku netto przez banki zrzeszające i spółdzielcze mogą podlegać uszczegółowieniu lub zmianie w zależności od kształtowania się sytuacji w sektorze, od ewentualnych, nowych wymogów regulacyjnych, bądź też od ogólnej sytuacji na rynku usług bankowych, jeżeli będzie ona – w przekonaniu organu nadzoru – mogła skutkować potrzebą zwiększenia zabezpieczenia kapitałowego banków. Określając zasady polityki dywidendowej nadzorowanych podmiotów na dany rok obrotowy organ nadzoru dokonywał będzie oceny adekwatności przyjętych w tym względzie zasad ogólnych w kontekście niżej wskazanych czynników.

Rekomenduje się, by w następnych latach dywidendę z zysku mogły wypłacać jedynie banki spełniające jednocześnie poniższe kryteria:

- nie realizujące działań naprawczych¹;
- pozytywnie oceniane (ocena końcowa BION nie gorsza niż 2,5 – masterskala ocena 1 lub 2);
- wykazujące wskaźnik dźwigni finansowej (LR) na poziomie wyższym niż 5%;
- posiadające współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) nie niższy niż wymagane minimum podwyższone o 1,5 p.p.²:
 $4,5\% + 56\% * \text{add-on} + \text{wymóg połączzonego bufora} + 1,5\%$;
- posiadające współczynnik kapitału Tier I (T1) nie niższy niż wymagane minimum podwyższone o 1,5 p.p.³:
 $6\% + 75\% * \text{add-on} + \text{wymóg połączzonego bufora} + 1,5\%$;

¹ Program postępowania naprawczego/wewnętrzny plan naprawy w systemie ochrony instytucjonalnej/wdrożenie planu naprawy

² 1,5 p.p - zgodnie z art. 142 ust. 4 ustawy Prawo bankowe: przy ocenie sytuacji finansowej banku Komisja Nadzoru Finansowego może brać pod uwagę zachowywanie przez bank wymogu w zakresie funduszy własnych, określonego w ust. 1 pkt 1 powiększonego o 1,5 punktu procentowego.

- posiadające łączny współczynnik kapitałowy (TCR) nie niższy niż wymagane minimum podwyższone o 1,5 p.p.³:

8% + add-on + wymóg połączonego bufora + 1,5%;

Rekomenduje się, by banki spełniające jednocześnie powyższe kryteria mogły wypłacić do 75% wypracowanego zysku za rok poprzedzający decyzję. Możliwość wypłaty dywidendy do 100% z wypracowanego zysku za rok poprzedzający decyzję rekomenduje się wyłącznie dla banków spółdzielczych, które spełniają wszystkie powyższe kryteria oraz nie korzystają z możliwości pomniejszania podstawy tworzenia rezerw celowych.

Wobec banków zrzeszających rekomenduje się stosowanie ogólnych założeń polityki dywidendowej – takich samych jak w przypadku innych banków komercyjnych.

Możliwość wypłaty dywidendy z ograniczeniami, biorąc pod uwagę zasadę proporcjonalności oraz specyfikę prawno-organizacyjną banków spółdzielczych, rekomenduje się dla następujących grup banków spółdzielczych:

- A. Banki spółdzielcze nie realizujące programów naprawczych, spełniające kryterium dźwigni finansowej (LR) powyżej 5%, o wskaźniku TCR nie niższym niż wymagane minimum, wskaźniku T1 nie niższym niż wymagane minimum i ocenie $BION \leq 2,50$ będą mogły przeznaczyć na wypłatę dywidendy:
 - nie więcej niż 10% zysku netto - w przypadku banków spółdzielczych działających w ramach instytucjonalnych systemów ochrony,
 - nie więcej niż 5% zysku netto – w przypadku pozostałych banków spółdzielczych.
- B. Banki spółdzielcze nie realizujące programów naprawczych, spełniające kryterium dźwigni finansowej (LR) powyżej 5%, o wskaźniku TCR nie niższym niż wymagane minimum, wskaźniku T1 nie niższym niż wymagane minimum i ocenie $BION$ w przedziale ($2,50 < BION \leq 3,25$) będą mogły przeznaczyć na wypłatę dywidendy nie więcej niż 2% zysku netto na wypłatę dywidendy.

- **Domy maklerskie**

Poniższe kryteria sporządzone zostały przy założeniu braku istotnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym i regulacyjnym sektora domów maklerskich. W przypadku zidentyfikowania czynników istotnie oddziałujących na sektor domów maklerskich Komisja dokona stosownej modyfikacji kryteriów dotyczących polityki dywidendowej domów maklerskich.

Rekomenduje się, aby dywidendę za rok poprzedzający decyzję wypłaciły wyłącznie domy maklerskie, które spełniają łącznie poniższe kryteria:

- A. Dywidendę w kwocie nie wyższej niż 75% zysku netto za rok poprzedni:
 - I. dla podmiotów podlegających normom adekwatności kapitałowej zgodnie z rozporządzeniem 575/2013, które na dzień 31 grudnia poprzedniego roku posiadały:

- współczynnik kapitału podstawowego Tier I wynoszący co najmniej 6%;
 - współczynnik kapitału Tier I wynoszący co najmniej 9%;
 - łączny współczynnik kapitałowy wynoszący co najmniej 14%;
- II. dla podmiotów nie podlegających normom adekwatności kapitałowej zgodnie z rozporządzeniem 575/2013, wskaźnik będący udziałem kwoty kapitałów własnych w sumie aktywów ogółem na dzień 31 grudnia poprzedniego roku wynosił co najmniej 50%;
- III. ostatnia ocena nadzorcza nadana w procesie BION wynosi 1 albo 2;
- IV. podmiot w poprzednim roku oraz do dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego i podjęcia uchwały o podziale zysku za ostatni rok obrotowy nie naruszył przepisów dot. wymogów kapitałowych zawartych w rozporządzeniu 575/2013 i ustawie o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2017 r. poz. 1768 z późn. zm.) oraz przepisów dotyczących limitów dużych ekspozycji.
- B. Dywidendę w kwocie nie wyższej niż 100% zysku netto za rok poprzedni:
- I. spełnia wszystkie kryteria wymienione w literze A;
- II. dla podmiotów podlegających normom adekwatności kapitałowej zgodnie z rozporządzeniem 575/2013 kryteria, o których mowa w lit. A pkt I, są spełnione na koniec każdego kwartału roku poprzedniego;
- III. dla podmiotów nie podlegających normom adekwatności kapitałowej zgodnie z rozporządzeniem 575/2013 kryterium, o którym mowa w lit. A pkt II, jest spełnione na koniec każdego kwartału roku poprzedniego.

Dodatkowo domy maklerskie przy podejmowaniu decyzji dotyczącej wysokości dywidendy powinny uwzględniać dodatkowe potrzeby kapitałowe w perspektywie dwunastu miesięcy od momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za poprzedni rok.

Jednocześnie zwraca się uwagę, że domy maklerskie zobowiązane na podstawie obowiązujących przepisów prawa do utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych powiększają współczynniki, o których mowa w lit. A.I o wysokość dodatkowych wymogów kapitałowych.

- **Towarzystwa funduszy inwestycyjnych**

Mając na uwadze fakt, że wpływ na kształt polityki dywidendowej mają przede wszystkim czynniki takie jak sytuacja finansowa, a w szczególności sytuacja kapitałowa, towarzystw funduszy inwestycyjnych, jak również obowiązujące TFI wymogi wynikające z przepisów prawa, należy pokreślić, że wystąpienie istotnych zmian w powyższym zakresie może skutkować koniecznością dokonania odpowiedniej modyfikacji polityki dywidendowej towarzystw funduszy inwestycyjnych.

Rekomenduje się, aby przy podziale zysku za rok poprzedzający decyzję, towarzystwa funduszy inwestycyjnych uwzględniły łącznie następujące kryteria:

- I. w roku poprzednim oraz w okresie od początku bieżącego roku do dnia podjęcia uchwały o podziale zysku nie zaistniała sytuacja, w której doszłoby do niespełniania ustawowych wymogów kapitałowych;
- II. przy podejmowaniu decyzji dotyczącej podziału zysku towarzystwo powinno uwzględnić dodatkowe potrzeby kapitałowe w perspektywie dwunastu miesięcy od momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok poprzedzający tak, aby sposób podziału zysku nie miał wpływu na możliwość spełniania wymogów kapitałowych w kolejnych miesiącach;
- III. podjęcie decyzji o sposobie podziału zysku powinno uwzględniać, czy w okresie od dnia podjęcia ostatniej uchwały o podziale zysku nie zostały zgłoszone roszczenia uczestników funduszy inwestycyjnych wobec towarzystwa w związku z nienależnym zarządzaniem funduszami inwestycyjnymi;
- IV. towarzystwa funduszy inwestycyjnych, spełniające warunki, o których mowa w pkt I – III oraz, które zarazem w toku ostatniego procesu Badania i Oceny Nadzorczej towarzystw funduszy inwestycyjnych otrzymały ocenę końcową BION 1 lub 2, mogą rozdysponować - w sposób inny niż przeznaczając zysk netto na utworzenie lub zwiększenie kapitału zapasowego i rezerwowego lub pokrycie straty z lat ubiegłych:
 1. maksymalnie 75% zysku wypracowanego w roku poprzedzającym decyzję, o ile podział zysku nie będzie skutkował zmniejszeniem wskaźnika pokrycia wymogu kapitałowego poniżej poziomu 1,5;
 2. powyżej 75%, ale nie więcej niż 100% zysku wypracowanego w roku poprzedzającym decyzję, o ile podział zysku nie będzie skutkował zmniejszeniem wskaźnika pokrycia wymogu kapitałowego poniżej poziomu 2- przy czym wskaźnik pokrycia wymogu kapitałowego liczony jest jako iloraz wartości kapitału własnego towarzystwa i obowiązującego poziomu wymogu kapitałowego.
- V. podejmowane działania, w tym sposób podziału zysku, nie mogą także powodować zmniejszenia wartości posiadanych przez Towarzystwo aktywów, charakteryzujących się najwyższym poziomem płynności i bezpieczeństwa, ustalonych jako suma wartości środków pieniężnych, papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski, jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych rynku pieniężnego i funduszy inwestycyjnych, które lokują co najmniej 85% swoich aktywów w papiery emitowane, poręczone lub gwarantowane przez Skarb Państwa, Narodowy Bank Polski lub jednostki samorządu terytorialnego, pomniejszonych o wartość posiadanych akcji własnych, poniżej poziomu stanowiącego 150% obowiązującego Towarzystwo wymogu kapitałowego.

- **Powszechnie towarzystwa emerytalne**

Na wytyczne organu nadzoru w zakresie polityki dywidendowej powszechnych towarzystw emerytalnych mają wpływ takie czynniki jak sytuacja finansowa i kapitałowa powszechnych towarzystw emerytalnych, ryzyko związane z zarządzaniem funduszem emerytalnym, interes członków funduszy emerytalnych, jak również obowiązujące wymogi wynikające z przepisów prawa. Wystąpienie istotnych zmian w powyższym zakresie, w szczególności związanych z realizacją zapowiadanych przez członków Rady Ministrów zmian prawnych w zakresie organizacji i funkcjonowania towarzystw i funduszy emerytalnych, może skutkować tym, że wytyczne organu nadzoru dotyczące polityki dywidendowej mogą zostać w przyszłości zmienione.

Rekomenduje się, aby przy podziale zysku za rok poprzedzający decyzję, powszechne towarzystwa emerytalne uwzględniły łącznie następujące kryteria:

- kryterium I towarzystwo otrzymało ocenę końcową BION 1 (dobrą) lub 2 (zadowalającą);
- kryterium II w roku poprzednim oraz w okresie od początku roku bieżącego do dnia podjęcia uchwały o podziale zysku nie zaistniała sytuacja, w której doszło do niespełnienia ustawowych wymogów kapitałowych;
- kryterium III wartość kapitałów własnych towarzystwa na koniec roku poprzedzającego podjęcie decyzji o wypłacie dywidendy, powiększona o wartość Funduszu Gwarancyjnego przypadającą na towarzystwo, stanowiła przynajmniej 1,25% wartości aktywów netto otwartego funduszu emerytalnego zarządzanego przez towarzystwo;
- kryterium IV wartość płynnych aktywów towarzystwa³, powiększona o wartość Funduszu Gwarancyjnego przypadającą na towarzystwo, stanowiła przynajmniej 1,25% wartości aktywów netto otwartego funduszu emerytalnego zarządzanego przez towarzystwo;
- kryterium V towarzystwo otrzymało ocenę cząstkową BION w obszarze „adekwatność kapitałowa” 1 (dobrą) lub 2 (zadowalającą).

Powszechne towarzystwo emerytalne spełniające powyższe kryteria powinno ograniczyć wartość dywidendy wypłacanej w danym roku z zysku pochodzącego z roku poprzedniego lub z pozostałych elementów kapitału własnego do poziomu nieprzekraczającego 100% wysokości zysku w roku poprzedzającym wypłatę dywidendy. Wypłata dywidendy nie może także powodować zmniejszenia wartości kapitału własnego i odpowiednio wartości aktywów płynnych, powiększonych o wartość środków Funduszu Gwarancyjnego przypadającą na towarzystwo, poniżej poziomu określonego w kryterium III i w kryterium IV. Ponadto, podejmując decyzję o wypłacie dywidendy, towarzystwo powinno uwzględniać dodatkowe potrzeby kapitałowe w perspektywie jednego roku od daty

³ Za aktywa płynne mogą być uznane: papiery wartościowe wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP, należności od OFE tytułem opłaty od składki i opłaty za zarządzanie, środki pieniężne i inne aktywa pieniężne oraz pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe.

zatwierdzenia przez walne zgromadzenie akcjonariuszy sprawozdania finansowego towarzystwa za dany rok. Towarzystwo, które zarządza dobrowolnym funduszem emerytalnym powinno także uwzględnić ryzyko związane z tą częścią swojej działalności i jej możliwym wpływem na wynik finansowy.

- **Zakłady ubezpieczeń/reasekuracji**

Proponowane kryteria pozwalające na wypłatę dywidendy będą podlegać weryfikacji pod koniec każdego roku zanim zostanie wydane ostateczne stanowisko organu nadzoru w sprawie założeń dotyczących polityki dywidendowej zakładów ubezpieczeń/reasekuracji na kolejny rok.

Zaleca się, aby dywidendę wypłacały wyłącznie zakłady ubezpieczeń/reasekuracji, które spełniają wszystkie poniższe kryteria:

- I. otrzymały w ramach ostatniego procesu BION ocenę ryzyka dobrą (1,00) lub zadowalającą (2,00);
- II. w poszczególnych kwartałach roku, którego dotyczy decyzja o wypłacie dywidendy, nie wykazały niedoboru środków własnych na pokrycie wymogów kapitałowych;
- III. w roku, którego dotyczy decyzja o wypłacie dywidendy, nie były objęte krótkoterminowym planem finansowym lub planem naprawczym, o których mowa w art. 312 i 313 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej;
- IV. według stanu na koniec roku, którego dotyczy decyzja o wypłacie dywidendy, wielkość środków własnych bez odliczenia przewidywanych dywidend kształtowała się na poziomie co najmniej 175% wysokości wymogów kapitałowych dla zakładów prowadzących działalność w dziale I oraz co najmniej 150% wysokości wymogów kapitałowych dla zakładów prowadzących działalność w dziale II.

Zakłady ubezpieczeń/reasekuracji spełniające powyższe kryteria powinny ograniczyć wypłatę dywidendy do 75% wysokości wypracowanego zysku za rok, którego dotyczy decyzja o wypłacie dywidendy, przy czym pokrycie wymogów kapitałowych dla kwartału, w którym wypłacono dywidendę powinno utrzymywać się na poziomie co najmniej 110%.

Jednocześnie dopuszcza się wypłatę dywidendy równą całemu zyskowi wypracowanemu w roku, którego dotyczy decyzja o wypłacie dywidendy (co oznacza, iż nie dopuszcza się wypłaty z pozostałych elementów kapitałów własnych), o ile pokrycie wymogów kapitałowych (po odliczeniu od środków własnych przewidywanych dywidend) na koniec roku, w którym wypłacana jest dywidenda, oraz dla kwartału, w którym wypłacono dywidendę, będzie na poziomie co najmniej 175% dla zakładów prowadzących działalność w dziale I oraz co najmniej 150% dla zakładów prowadzących działalność w dziale II.

Zakłady ubezpieczeń/reasekuracji spełniające powyższe kryteria, przy podejmowaniu decyzji w sprawie wysokości dywidendy, powinny uwzględnić dodatkowe potrzeby kapitałowe

w perspektywie dwunastu miesięcy od momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok, którego dotyczy decyzja o wypłacie dywidendy, wynikające m.in. ze zmian w otoczeniu rynkowym i prawnym.